

ULLA EJDRUP THOMASSEN

Ulla Ejdrup Thomassen blev født i 1944, og boede på Vosnæsgaard i sin barndom. Hun beretter her om en svunden og hyggelig tid, som livet på landet bød på, og hvordan Vosnæsgaard nærmest fungerede som et minisamfund. Man var ikke afhængig af storbyen, og levede højt på kerneværdierne.

Erindringerne er skrevet af Ulla Ejdrup Thomassen selv og indsendt af Skødstrup Sogns Egnsarkiv.

Mine erindringer skal begynde med lidt oplysninger om mine forældre. Min far er jøde, min mor er sjællænder, og de mødte hinanden i 1936 på Sjælland, nærmere betegnet i Viby, hvor min mor boede. Min mor har beskrevet deres møde i sine erindringer "Mors erindringer".

MINE FORÆLDRE OG SØSKENDE

Min far Anders Martin Andersen, er født den 4. marts 1915 i Moeskjær, Høming ved Randers.

Hans forældre, min farfar og farmor, er Carl Ludvig Andersen (6. juni 1887—12. jan. 1974) og Ane Marie f. Johansen (31. okt. 1876-9. juli 1963). Min mor Ellen født

Jensen, er født 28. nov. 1919 på "Ejdrupgaard" i Torkildstrup, Sæby sogn. Hendes forældre er Georg Christian Jensen (2. okt. 1884-16. jan. 1951) og Kristine Mettea f. Pedersen (23.juli 1889-21. jan. 1955). Mine forældre blev gift den 11. maj 1940 i Syv Kirke ved Viby. De bosatte sig i Langå, hvor deres fire ældste børn blev født.

Anders Martin Andersen og Ellen Andersen, 1940, privat foto, Skødstrup Sogns Egnarkiv

Jeg er deres fjerde barn. Min broder Leif er født den 10. september 1940. Da mine forældre blev gift, var han således allerede på vej. Min søster Rita blev født den 14. december 1941, og der blev født en dreng 21. januar 1943, men han døde 11. februar kun nogle få uger gammel og uden at have fået et navn. Jeg er født 18. februar 1944. Vi er alle født i Langå. Jeg blev født, da de boede i "Villa Johanne", men jeg kan nu intet huske fra Langå.

Rita, Leif og Ulla er fotograferet i haven første sommer på Vosnæsgaard.

Rita, Leif og Ulla, privat foto, Skødstrup Sogns Egnsarkiv

Den 1. maj 1946, flyttede mine forældre til Vosnæsgaard, hvor far havde fået arbejde som tømrer. Jeg "husker", hvordan vi kørte flyttelæsset på en lastbil. Jeg sad inde i førerhuset sammen med mor og Rita. Far og Leif sad omme på laddet med møblerne. Jeg har sikkert fået det fortalt nogle gange, men det er som om, jeg selv kan huske det, selvom jeg kun var to år gammel, så det er sikkert en erindringsforskydning.

MIN INTERAKTION MED DE ANDRE PÅ GÅRDEN

Da vi boede i Langå, cyklede far hver dag til Vitten. Frem og tilbage. En tur på 2 x 19 kilometer. I foråret 1946 søgte han arbejde på Vosnæsgaard. På Vosnæsgaard fik de fri bolig, og kunne købe billig mælk ved stalddøren og billige kartofler med mere. Far tjente 80 kroner om ugen. Her arbejdede han i knapt 20 år. Far overtog det gamle karetmagerværksted. Det havde tidligere været smeden der holdt til der. Dengang havde hver stor gård sin egen smed. Vi boede i det lange hvide hus overfor gartneriet. Der er to lejligheder i huset. Vi boede i lejligheden der vendte ud mod vejen. Vi boede tæt ved værkstedet, hvor far arbejdede. I den anden lejlighed boede den gamle ritmester Clausen. Da hans kone døde, fru Clara Clausen husker jeg som en fin gammel dame, flyttede Ritmesteren ned i en lille lejlighed, der lå under de nye karleværelser, og skovrider Bagge flyttede derefter ind i lejligheden. Jeg hjalp Clausen, da han var gammel. Jeg handlede lidt for ham på vej hjem fra skole, og jeg hentede

mælk til ham hver aften nede i kostalden. Da han døde, fik jeg af familien et lille askebæger til minde om ham. Det askebæger var jeg meget glad for. Det var kongeligt porcelæn, og der sad en lille frø på det. Det har jeg ikke mere, det er vel blevet slået itu. Jeg husker ikke, hvad der er blevet af det. Jeg fik også en lille messinggryde. Den havde jeg i mange år, men låget forsvandt, og jeg har kasseret den for længst.

Skovrider Carl Bagge, der nu flyttede ind ved siden af os, var gået på pension, og der var blevet ansat en ung skovrider Kaufmann, som nu flyttede ind i skovriderboligen ved stranden. Bagges havde to ugifte døtre og en søn. Sønnen var gift og boede i Canada, han var forstmand ligesom sin far. Han flyttede til Danmark lige inden forældrene døde. Jeg legede med hans yngste datter, når hun var på besøg hos bedsteforældrene. Engang begravede vi noget af hendes dukkes tøj under en busk i vores have. Da hun skulle rejse hjem, kunne vi ikke finde, hvor vi havde gravet det ned. Det var ikke så godt. Den ældste datter Bodil, Frøken Bagge, kaldte vi hende, har jeg nogle gode minder om. Hun lærte blandt andet mig og min søster Rita at svømme. Jeg var omkring fem år gammel dengang.

Når hun var på besøg hos forældrene, hentede hun mig/os, og jeg/vi fulgte hende som en lille hund. Vi badede nede ved spejderlejren, her var vandet ikke så dybt. En ideel strand til små børn. Den yngste datter, Esther eller Edith, var vist gift, men hun havde ingen børn. Vi havde for øvrigt meget lidt med Laura og Carl Bagge at gøre, de passede sig selv, og blandede sig ikke med os andre. Bagge havde et lille pensionistjob. Når greven var ude at rejse, var det ham, der passede tårnuret. En post som Søren Jensen, slotsgartneren, overtog efter Bagge. Carl og Laura Bagge døde med et par dages mellemrum. Den ene var blevet syg og lå på hospitalet, den anden var blevet indlagt på De gamles Hjem. Det var i december 1960. De blev begravet sammen fredag den 30. december. Jeg var stuepige på hovedbygningen på det tidspunkt. Greven og grevinden samlede hele følget til kaffe efter begravelsen. De blev begravede fra Skødstrup kirke, og ligger nu på kirkegården der. To gamle mennesker der havde fulgt hinanden i mere end 50 år, fulgtes ad i graven, rigtigt smukt! Jeg husker også deres guldbryllup. Der var blevet lavet en æresport, den gik fra deres dør, forbi vores hus, gennem vores have og helt ud til vejen.

Søren Jensen og Oluf Hansen, de to gartnere, pyntede stativet, som far havde

bygget op. Jeg husker også at der var mange lys! Efter deres død, blev deres lejlighed lejet ud til folk, der ikke arbejdede på gården, eller havde haft noget med gården at gøre. En ny tid var begyndt. De nye lejere hed for øvrigt Feldthausen. Et ældre ægtepar. Hvor de kom fra ved jeg ikke. Jeg lærte dem aldrig at kende, da jeg snart efter flyttede hjemmefra.

FARS ARBEJDE PÅ VOSNÆSGAARD

Noget af det første arbejde far lavede på Vosnæsgaard, var at renovere hovedbygningen. I fløjen hvor det gamle køkken havde ligget, blev der indrettet et nyt moderne køkken. Et køkken der ikke krævede helt så meget personale, som det gamle havde gjort. I det gamle køkken, gik man ind fra gårdspladsen som var belagt med toppede marksten. Først kom man ind i et bryggers hvor gulvet også var med toppede marksten, der stod to gruekedler, så vidt jeg erindrer det. Jeg mindes, at kokkepigen plukkede gæs eller ænder der.

Far, Anders Martin Andersen, privat foto, Skødstrup Sogns Egnsarkiv

Derfra gik man videre ind i det store gamle køkken med klinkegulv. Det vendte ud mod slotsgården. Pigeværelserne lå i enden af denne fløj. Pigeværelserne

ændredes ikke, men der blev senere indrettet et badeværelse, et lille gæsteværelse og strygestue, og der var en gang med et flot bonet stengulv. Der var udgang til slotsgården.

Far arbejdede også i husene, hvor medarbejderne boede. Jeg mener også køkkenerne i disse huse blev moderniseret omkring den tid. Det var få år efter krigen, og der var meget der trængte til at blive repareret, efter at tyskerne havde huseret på gården og i hovedbygningen. Vosnæsgaard var en velholdt gård, og det fortsatte den med at være.

DE FØRSTE ERINDRINGER

Noget af det første jeg kan huske fra Vosnæsgaard er, at kostalden brændte. Mor var gået til Løgten for at handle, og Sørine Nielsen passede os. Vi stod nede hvor hun boede og så på branden. Mor var meget urolig, da hun på vejen hjem så røgen over skoven, og hun blev overhalet af brandbilerne. Hun var skrækslagen for om det var os, der havde sat ild i noget! Det var det heldigvis ikke.

Der var endnu en brand et af de første år, vi boede på Vosnæsgaard. En nat blev der banket voldsomt på døren, og der blev råbt på far. Karleværelserne, der lå i samme bygning som svinestalden, brændte. De lå faktisk ovenover svinestalden, og i samme bygning var gårdens fyr. Der blev fyret med brænde. Det var i fyrrummet her, at branden opstod den nat. Det var lige overfor, hvor vi boede. Vi havde første parket til sceneriet. Jeg ser det tydeligt for mig. Ilden og alle de folk der var med til at slukke branden. Alle mand var af hus for at hjælpe med brandslukningen og for at redde dyrene.

Den 5. februar 1959 var der igen ildebrand på Vosnæsgaard. Denne gang var det traktorhuset, der brændte. Det var en karl, "Sommer Søren", der en onsdag aften ville tappe benzin fra en traktor, til sin knallert, så han lige kunne køre op på kroen og drikke en øl inden aftenscaffen. Han brugte en lighter til at se ved. Han havde sat lighteren lige ved siden af stedet, hvor han tappede benzinen, og der gik ild i den. Ved den lejlighed blev en af traktorførerne meget forbrændt. Hans traktor eksploderede i et flammehav, mens han sad i den. Han ville redde den ud af det brændende hus, men nåede det ikke. Jeg var stuepige på avlsgården på den tid. Og det var mig, der først hørte Søren's råb om hjælp. Jeg fik alarmeret karlene på deres værelser, og kokkepigen Eva ringede efter

brandværnet. Forvalter Larsen var i Aarhus den aften. De spillede Bridge i en klub i Aarhus hver onsdag aften. Der var middag på hovedbygningen, og en af gæsterne var overlæge Barfod. Han hjalp med at yde Eigil Petersen førstehjælp. Vi pakkede Eigil ind i ny-rullede lagner. Det foregik på mit værelse. Den stærkt forbrændte Eigil opholdt sig der, til sygebilen hentede ham. Mit værelse lugtede af brændt flæsk i mange dage derefter. Denne lugt mindede mig om branden i lang tid og gav mig mareridt om natten. Den oplevelse kan jeg huske næsten i detaljer. Dette var et sidespring fra de første år. Jeg vender måske tilbage til denne begivenhed.

Ejeren af Vosnæsgaard var Greve Torben Christoffer Knuth (7. august 1912-29. april 1966). Den 3. februar 1948 blev han gift med Vibeke Valdemars datter, Diiring Lausen (22. september 1912-26. februar 1999). Det har været en dag i forår eller sommeren 1948, jeg nu vil fortælle om. Det er den tredje af mine første erindringer.

Jeg går nede i gartneriet og plukker sommerblomster. Vi børn måtte ikke gå i gartneriet, der havde vi intet at søge. Så, hvad lavede den lille pige mon der? Greven, som var nygift, kommer forbi, og han spørger mig brysk, hvad jeg går og laver. Jeg svarede ham, som sandt var, at jeg plukkede blomster. Og at de var til grevinden. At det var til hans kone, gjorde ham mildere, og han tog mig i hånden og fulgte mig op til grevinden, så jeg kunne aflevere blomsterne til hende selv. Det blev indgangsvinklen til mit venskab med grevinden. Når hun havde besøg af sin broder "Nosen", blev jeg ofte inviteret op på hovedbygningen. Jeg var engang med ude i marken for at plukke champignon. Jeg blev træt, og stubbene på marken var hårde ved mine små bare fødder, han løftede mig op på sine skuldre, og sådan red jeg på nakken af ham hjem. Ham kunne jeg godt lide. Han var meget høj, og jeg kan huske første gang, han var på besøg med sin forlovede. Hun var til gengæld ikke særlig stor, hun kunne stå under hans arm, når han strakte den lige ud. Så stor husker jeg ham, og han løftede hende, når han kyssede hende. Det var morsomt at se.

Et af de første år havde Rita og jeg en grim oplevelse. På den lange side af vores hus delte vi trappe med skovridder Bagge. Vi brugte kun sjældent denne indgang. Trappen var delt med et gelænder. På den ene side gik vi op til vores dør og på den anden side af gelænderet op til Bagges dør. Haverne var delt

med en høj hæk. Skulle man besøge skovridderen, gik man forbi vores hus ad havegangen gennem vores have. Denne havegang var akkurat så bred, at en hestevogn kunne passere. Det oplevede vi en dag.

Rita og jeg sad på et af trappetrinene og legede med dukker, pludselig kom to heste med en vogn efter sig i fuld fart forbi. En karl havde været ved at læsse brændsel af i Bagges udhus bagerst i deres have, da hestene åbenbart var blevet skræmte af noget, satte de i løb med vogn og det hele. Karlen kom løbende bagefter vognen, men kunne ikke stoppe hestene, før de havde passeret os to små piger. Hestene var så tæt på os, at vi kunne mærke suset og lugte hestene, der var varme af sved og angst. Tænk hvad der var sket os, hvis vi havde siddet på det nederste trappetrin, det er slet ikke til at tænke på.

VOSNÆSGAARD – ET LILLE SAMFUND

Vosnæsgaard var et lille samfund for sig. Her arbejdede mange mennesker i 40'erne og 50'erne. Der var karle og piger. Gifte husmænd med familier, som boede rundt om i gårdens huse. Der var en del løsarbejdere og daglejere. De kom og arbejdede, når der var brug for ekstra hjælp. Det var der blandt andet i høsten og i roerne, samt i skoven. Min mor arbejdede ikke, da vi var små. Hun gik hjemme og passede os og far, og den store have vi havde. Dog var hun med i høsten hvert år og efteråret, når der skulle tages kartofler op. Det var der flere af husmændenes koner, der hjalp til med. Nede ved havengen, var der en mark, hvor man i nogle år dyrkede kartofler. De blev taget op i oktober, og det var kvinderne med til. Mor var derimod aldrig med til at hyppe roer.

Der var mange arbejdsheste og et par rideheste. Grevens ridehest hed Rollo, grevinden havde også en ridehest. I flere år red de ud hver dag. Altid tidligt på dagen og før morgenmaden. Der var virkelig liv på så stor en gård dengang. Der var flere af karlene, der havde været på gården i mange år, og nogle kom igen efter at de i mellemtiden havde været andre steder. Blandt andet var der forkarlen, Kristian Hansen. Han arbejdede på Vosnæs i mange år. Han var glad for heste, jeg tror heste var hans et og alt. Der var en karl, Sigvald, han var der også i mange år. Det samme var Aksel Vinter, hans bror var for øvrigt den kendte radiokorrespondent der hed Christian Vinter. Der var Bernhard Hansen. Han var dygtig til at spille på harmonika. Når han satte sig på trappen en sommeraften og spillede på sin harmonika, samlede der sig altid interesserede

tilskuere, og vi sang til hans musik. Bernhard mistede livet ved en tragisk trafikulykke. Han var på tur med "traktor Nielsen" og Sørine en sommeraften. De var kørt til Tirstrup. Johannes Nielsen var chauffør i den lejede bil, de kørte i. Desværre kørte de ind i en lastbil og Bernhard og Sørine blev dræbt ved sammenstødet. Sørine blev begravet på kirkegården i Skødstrup og Bernhard blev begravet i Odder, hvor han kom fra. Alle på gården, der havde mulighed for at følge dem til deres sidste hvilesteder, deltog. Til Odder kørte vi samlet i en lejet bus. Det var virkelig en sørgelig begivenhed, som vi, der husker den, aldrig glemmer.

Køer og grise var staldene fulde af. Greven og grevinden havde hver en ridehest. Der var fæl i fælboxsene. Dem var vi selvfølgelig interesserede i at kæle for og klappe. Det samme var vi med de små kalve og nyfødte grise. Til staldarbejdet var der en staldkarl, der stod for hestene, en røgter og fodermester til køerne, samt en kone eller to der hjalp morgen og aften, når der skulle malkes. Anton Radin passede grisene og gårdens store fyr, senere blev det Anton og min mor, der passede de tusinder af kyllinger, der i nogle år også blev en del af gårdens dyr.

Vi havde mange legekammerater på gården. I 1946 var Bay overforvalter. Han havde blandt andet en dreng 'Tolle', ham legede min bror Leif med. Bay havde også en dreng der hed Erik. Og en pige der hed Else, hun var noget ældre end Rita og mig. Bay rejste fra Vosnæsgaard i foråret 1948. Forvalter Bay havde købt gården "Norslund" nede ved Norsminde ved Odder, og der flyttede familien ned.

Der blev ansat en ny overforvalter, Erhard Larsen. Han var på Vosnæsgaard i mange år. Han var nygift. Han og hans kone Esther kom fra Vallø ved Køge, her havde han været underforvalter, og hun tjente hos overforvalteren som kokkepige. Hun var fra Falster eller fra Køge-egnen. De fik tre børn. Niels Ole, Bjarne og Liselot. Jeg passede Liselot, fra hun blev født i 1956, og indtil jeg blev konfirmeret i 1958. Jeg kom meget på avlsgården.

Da Niels Ole blev født, havde Larsen en hund. En Dobermann, den havde været sporhund ved politiet. Den fandt engang en tegnebog, som var tabt ude i marken. Jeg kom som sagt meget ned til fru Larsen. Jeg kendte hunden, og den kendte mig. En dag Niels Ole var blevet sat ud i haven i sin barnevogn for at

sove til middag, havde de sat hunden til at passe på ham. Jeg kom glad løbende og hoppende ned i gården og ind i haven, som jeg plejede, men da hunden var sat til at passe drengen i barnevognen, fløj den lige i hovedet på mig. Jeg faldt, heldigvis. Hunden havde bidt sig fast i min kjole, og idet jeg faldt, revnede kjolen, og hunden flåede kjolen i stykker. Larsen så og hørte det heldigvis. Han havde hold på hunden, og den lystrede ham. Der skete ikke mere. Men jeg var meget forskrækket. Hunden blev derefter aflivet. Jeg var meget bange for store hunde efter den oplevelse, og jeg klapper ikke en hund, jeg ikke kender.

I 1949, blev min lillesøster Lillian født, hun er den sidste af flokken. Jeg husker om hendes fødsel, at der var uro i huset. Hun blev født om natten, og vi søskende opdagede ingenting. Det var den 13. april 1949. Jeg var fem år. Jeg husker tydeligt, at jeg om morgenen kom ind i stuen eller hjem, for måske har vi været ude at sove hos fremmede den nat, det husker jeg ikke. Men jeg løb gennem spisestuen, gennem den "fine" stue og den vej ind i soveværelset, hvor mor lå i sengen. Det plejede hun ikke at gøre, og jeg troede hun var syg. Ved siden af hendes seng, stod den lille barneseng, og hvad lå der deri! En levende dukke, som var dukket op i løbet af natten! Det var ikke nogen dukke, men en lillesøster, sagde de. Stor undren, nu var jeg blevet storsøster ligesom Rita!

Mor, Ellen Andersen, privat foto, Skødstrup Sogns Egnsarkiv

En lille bemærkning til børnefødsler og barselkvinder på Vosnæsgaard. Grevinden kom altid på besøg med et pund kaffe og en barselsgave til mor og barn.

Som jeg har nævnt, boede der mange børn på Vosnæsgaard. Jeg vil nævne nogle af de familier jeg kan huske.

NØJE BESKRIVELSE AF FORDELINGEN AF MENNESKENE I OMRÅDET

I husene ved stranden (Pynten), boede Karl og Ingrid Christensen. De havde to drenge og en lille pige. Keld hed den yngste dreng. Hvad den ældste dreng og pigen hed, kan jeg ikke huske. Karl og Ingrid havde sommertraktørstedet ved pynten. Folk fra et stort område kom her for at bade og nyde en kop kaffe. Der var servering, og der var et ishus. Jeg husker at en lille rund vanilje- eller jordbæris kostede 10 øre og en med chokoladeovertræk, kostede 15 øre. Uhm, hvor de smagte!! Ingrids forældre havde traktørstedet de første år, vi boede der. Karl og Ingrid boede da i et af stenhuse. Så købte hendes forældre en lille ejendom mellem Rodskov og Hornslet i et område, der blev kaldt "Sibirien". De flyttede derhen, og Karl og Ingrid overtog traktørstedet efter dem.

Jeg husker en lille historie om deres lille pige. Der var travlhed i traktørstedet, og Ingrid havde lukket hende inde i hønsegården. Der vidste Ingrid, at hun var i sikkerhed, for hun kunne ikke holde sig fra vandet. Da Ingrid kom efter hende, var pigen helt sort omkring munden, hun havde spist sig mæt i hønselort. Hun blev aldrig mere lukket derind igen.

Keld var en frisk fyr. Engang mødte far Keld, som kom trækkende med sin cykel. Far spurgte Keld, om cyklen var punkteret? Nej, svarede drengen: "Jeg er bare blevet fuld"! "Nå, er du fuld"! Svarede far. "Ja, jeg har været til fødselsdag, og jeg har drukket et X antal sodavand, så jeg kan ikke cykle". Det morede far sig selvfølgelig over.

I det næste stenhuse boede Henrik og Johanne (Nielsen). Henrik kom til Vosnæs den 1. november 1915. Det ved jeg, for mor har gemt en sang fra hans 40-års jubilæum den 1. november 1955. Henrik har blandt andet været kusk på gården, og han har været den der kørte mælk til mejeriet i Vorre. Da han blev gammel og ikke mere arbejdede med i materialen, hjalp han vist gartneren i parken. Johanne er født den 02.04. 1883. Igen en oplysning fra en af mors sange fra

tiden på Vosnæsgaard. Johanne og Henrik, havde en datter Martha. Henrik var ikke Marthas far. Martha og hendes mand Ejner Jørgensen, var for resten vores naboer de første par år, vi boede på Vosnæs. Ejner var gårdens gartner dengang. Johanne, havde tjent på hovedbygningen i den gamle greves tid. Hun giftede sig med kusk Johannes, og de blev boende på gården, også efter at Henrik var stoppet med at arbejde.

T.v.: Robert Petersen (skytte)

T.h.: Niels Andersen (murer)

Else Dolmer Jensen

Carl Bagge (skovrider)

Esther Larsen

Ritmester Clausen

Pauline Kradovitz

Årets høstfest på gammel Løgten strandkro 1948 eller 1949. Privat foto,
Skødstrup Sogns Egnarkiv

I "Polakhuset", boede først Judith og Niels Andersen. "Niels Murer", blev han kaldt. Judith og Niels blev mine forældres bedste venner. Leif blev gift med deres ældste datter Gertrud. Niels var murer på gården. De flyttede senere ud i

Skovfogedhuset og ind i Polakhuset flyttede nu Hedvig og Johannes Jensen. De havde to eller tre drenge. Den ene dreng hed Kurt, hvad de andre hed husker jeg ikke. Ved pynten ligger også Skovriderboligen, hvor først vores før omtalte nabo, Skovrider Bagge, boede, og senere flyttede skovrider Kaufmann ind. Kaufmann havde to døtre og en søn. Asger, Kirsten og en lillesøster. Jeg legede sommetider med Kirsten, vi var næsten jævnaldrende. I 2005 mødte jeg hende. Hun og hendes mand bor nu i vores gamle hus på Vosnæsgaard. Hun inviterede mig indenfor. Det var virkelig underligt at se mit barndomshjem igen. Jeg husker det som et stort hus, men det er erindringsforskydning. Stuerne er ikke særlig store.

I stenhusene i skoven på vejen til Rodskov (Stenhusvej), ligger der to små ejendomme. I den første, boede familien Malling i 1946, de købte en ejendom og flyttede fra Vosnæs. Efter dem flyttede Ejnar og Mary Nielsen derud. Malling havde en del børn. Jeg husker ikke, hvad de hed mere. Men Mary og Ejner havde fire piger og en dreng. Inge, Anna Marie, Karl Åge, Margit og Erna. Mary og Ejner flyttede senere til Sevel, hvor de skulle arbejde, og de skulle se efter grevindens families ejendom i Stubbe Kloster Plantage. Jeg gik i klasse med Karl Åge. Da vi begyndte i skolen, fulgtes vi ad. Vi gik med hinanden i hånden til skolen, og vi støttede hinanden den første tid. Vi kendte kun hinanden og ingen af de andre børn, hvad var mere naturligt, end at vi to små børn fra Vosnæs, holdt sammen. Det gjorde vi generelt alle sammen dernede fra.

Jeg husker en lille episode om Karl Åge og mig. Som sagt, var vi lige gamle, og vi legede sammen. En dag, det var i april måned (det har jeg fået fortalt), fik vi den idé, at vi ville bade i bækken, der løber gennem skoven og ind i søen. Vejret var rigtig dejligt den dag. Vi gik ned til bækken, Margit fulgte med. Hun var vist et eller måske to år yngre end os. Hun ville ikke bade, og vi ville vist heller ikke have hende med, måske passede Karl Åge hende den dag, det ved jeg ikke. Vi smed tøjet og gik ud i det kolde vand, Margit sladrede til Mary (deres mor). Karl Åge fik en endefuld og blev smidt i seng. Dagen efter gik mor i haven og Karl Åge kom hen til hende. Han stod først lidt beklemmt, men så spurgte han lige pludselig, om det var rigtig, at Ulla ikke havde faet klø dagen før? Mor svarede, at det havde jeg ikke fået, hvorefter han sagde, det var rigtig uretfærdigt, for jeg havde da også badet i bækken. Da jeg var kommet hjem den dag, havde mit tøj

vendt forkert, og mor havde spurgt mig hvorfor? Og om hvad der var sket siden mit tøj sad forkert? Jeg havde frimodigt fortalt om vores kolde bad i bækken, og mor havde moret sig over os. Vi var kun omkring fem-seks år, og hun mente, at vi var blevet straffet nok efter den kolde dukkert i bækken. Det havde hun nok ret i. Jeg har heller ikke badet i bækken siden. Vi badede i Kalø Vig fra april/maj måned hvert år og til hen i september måned. Vi boede tæt på en god badestrand, og jeg var i vandet hver dag hele sommeren. Sommetider flere gange om dagen. Der var kun cirka to kilometer til stranden.

Tilbage til de to små ejendomme ude i skoven mod Rodskov. I ejendommen højest oppe mod landevejen boede Grethe og Peter Jensen. Peter arbejdede meget i skoven. De havde to børn, Tove Marie og Hans Jørgen. Tove Marie, var på alder med Rita, Hans Jørgen var vist på alder med Lillian eller deromkring. Tove kom i realskolen i Hornslet, og hun uddannede sig til sygeplejerske. Tove bor vist i Thisted i dag. Hans Jørgen tog sit eget liv som ung. Hvorfor ved jeg ikke, men han kørte i bil ned til spejderlejren, satte en slange i udstødningen, satte sig ind i bilen og tændte for motoren og udstødningsgassen fyldte bilen, sådan fandt man ham. Tragisk var det bestemt. Jeg var flyttet hjemmefra da det skete og har fået det fortalt. Jeg legede en del med Tove Marie, og jeg kan huske, at jeg har besøgt hendes mormor og morfar, der var flyttet op på Vorrevej i Løgten. De havde en stor brun hund. En stor terrier af en slags jeg ser den tydeligt for mig. De, mormor og morfar, havde boet på den lille ejendom, før Grethe og Peter overtog den. Peter havde arbejdet på Vosnæsgaard i mange år, han havde blandt andet været forkarl. Det var for øvrigt Peter, der havde opdaget branden dengang karleværelserne brændte. Han havde besøgt Grethe, og var kommet hjem hen på natten, han lugtede røg fra fyrrummet, og da han åbnede døren til fyret, stod alt i flammer derinde. Han fik alarmeret alle de sovende karle, og alle blev reddet, det kunne have fået en tragisk ende, hvis han ikke var kommet sent hjem den nat. Det har far og mor fortalt mig.

I hver af disse to ejendomme, havde de en ko eller to, kalve og et par grise. Dyrene passede konerne når mændene arbejdede inde på gården. Der hørte også lidt jord til hver af disse små ejendomme. Men det ændrede sig efter et par år, og det blev almindelige huse uden dyr.

Ved vejen fra Studstrup mod Studstrupgården, ligger der en lille ejendom, her boede først en familie der hed Thygesen, dem husker jeg ikke rigtig, de flyttede, og Else og Søren Albæk og deres to børn en dreng og en pige flyttede ind. Jeg var ofte barnepige for børnene. Når jeg en mørk aften cyklede derud gennem skoven forbi Skovfogedhuset, sang jeg så det gjaldede, jeg var bange, og jeg havde en tro på at ingen ville overfalde mig, når jeg turde synge så højt. Jeg overnattede altid derude, og kørte direkte derfra til skole næste morgen. Elses madpakker kunne jeg godt lide.

Forpagteren på Studstrupgården hed Lohmann. Jeg gik med aviser til dem, men husker ikke meget om dem, udover at de havde en dreng der hed Ib, jeg tror egentlig, at de havde to drenge, men som sagt erindrer jeg ikke meget om dem. De deltog dog altid, når der var høstfest, og fru Lohmann og drengene kom ind, og var med til børnejuletræsfesten på hovedbygningen.

Ude i skoven mod Studstrupgården, ligger Skovfogedhuset. Her boede 'Dansant Jens' med sin familie. Hans kone hed Grethe. De to kunne godt lide at gå op på kroen lørdag aften, når der var dansant, deraf navnet. De havde en stor schæferhund, som vi var bange for. En dag løb den ind på gården og op til vores hus. Vores kat Pjevs, havde netop fået et hold killinger, og Pjevs kunne ikke lide hunde, og var bestemt heller ikke bange for dem. Hun fløj lige op på ryggen af hunden, som løb hylende bort gennem skoven. Da den kom hjem, var den så forreven, at Jens valgte at aflive den. Det blev vores kat berømt på. Pjevs kunne heller ikke lide fremmede mænd. "Niels murer", skulle engang passe den, imens vi var på ferie ovre hos mormor på Sjælland. Katten gemte sig under sengene i soveværelset, og Niels havde et hyr med at fange den og få den ud af huset.

T.v.: Jens Jensen (Dan'sant Jens) og Grethe
Poul Jensen, Mary Nielsen, Peter og Grethe Jensen

T.h.: Martha Jørgensen, Johannes Nielsen, derefter Grethe Jensens forældre
Høstfesten på gammel Løgten Strandkro 1948 el. 1949, privat foto, Skødstrup
Sogns Egnsarkiv

Han jog rundt med katten med et kosteskaft, det glemte Pjevs ham aldrig. De to blev aldrig gode venner. Da "Dansant Jens" og Grethe flyttede fra Skovfogedhuset og til Skødstrup, flyttede Niels og Judith Andersen ud i Skovfogedhuset. De boede som før nævnt tidligere i "Polakhuset" nede ved stranden.

Niels og Judith, havde fire børn. Gertrud, som blev gift med Leif. De var begge født i 1940, dog var Gertrud et halvt år ældre end Leif. Hun var født i marts og han i september. De gik ikke i samme klasse, for skoleåret begyndte nemlig i april måned dengang. Gertrud gik en klasse over Leif i skolen. Så havde de Poul, han var født i 1941, og var derfor lige så gammel som Rita. De to gik i samme klasse. Så var der Sonja, som var 1 1/2 måned yngre end mig. Vi er født i henholdsvis februar og marts 1944. Vi gik også i samme klasse hele skoleforløbet. Den yngste Kaj, var på alder med Lillian. De to fulgtes også gennem hele deres skoletid. Judith og Niels, var som tidligere nævnt mine forældres bedste venner. Vi og de har mange gode minder sammen. Når de voksne skulle i byen, da vi var små, var vi altid sammen og Niels' broder Svend,

passede hele flokken. Når gårdens folk blandt andet var til høstfest, var vi også altid sammen, og Svend passede os alle otte. Hele børneflokket sov inde hos os på gården, eller også var vi ude i skovfogedhuset hos dem. På hovedbygningen blev Adam altid passet af Martha Jørgensen.

Vi har oplevet grisetyve, og vi har oplevet krybskytter i skoven sammen. Og vores fantasi fejlede bestemt ikke noget. Vi var gode til at skræmme hinanden fra vid og sans, og vi har moret os over de samme oplevelser. Vi har mange gode fælles minder.

Oplevelsen med grisetyveriet er følgende: Der var høstfest, og alle de voksne var til fest nede på Gammel Løgten Strandkro med spisning og dans. Oppe på gården var kun børn, og de der passede dem. Gertrud og Leif har nok været så store, at de passede vi andre. Jeg kan ikke huske at Svend passede os den aften. Hen på aftenen lå vi alle i vore senge, da der blev en skrigen af grise i grisestalden. Vi boede lige overfor. Vi vågnede og kikkede ud og så en mand komme løbende op ad vejen med en sæk på ryggen. Dagen efter blev det fortalt, at der var blevet stjålet smågrise fra stalden. Det var tyven med grisene i sækken, vi havde set. Men vi kunne ikke se, hvem han var. Tyven blev aldrig fundet. Krybskytter var der ofte i skovene, og vi kunne høre skud om natten. De voksne med skytten og skovrideren var sommetider ude for at lede efter dem om natten. Det var spændende ting der skete.

På selve gården i det første hus på venstre side når vi kommer fra Løgten, boede to polske damer. Pauline Kradovitz og Sofie Servin. Huset var delt i to små lejligheder med hver sin indgang men med et fælles badeværelse. Pauline var ikke gift. Sofie var enke. De var begge kommet til Danmark som roepiger, og var aldrig vendt tilbage til Polen igen. Sofies mand var også polak, de er begge døde og ligger begravet oppe på kirkegården ved Skødstrup kirke. De havde to drenge Gustav og Leo. Gustav var meget ældre end vi andre, og han var flyttet hjemmefra. Han var gift og boede med sin familie i Videbæk. Jeg har leget med hans børn, når de var på besøg hos deres bedstemor på Vosnæsgaard. Leo er vist omkring 8-10 år ældre end mig. Jeg kan huske da han blev konfirmeret, og han flyttede hjemmefra. Jeg mener, at han kom i lære som snedker.

Sofie har fortalt mig, hvorfor hun i sin tid kom til Danmark. Hun var oprindelig fra en velhavende familie. Hendes familie ville have hende gift med en ældre rig mand. Ham ville Sophie ikke giftes med. Hun var forelsket i en ung mand på sin egen alder, men han var ikke "fin nok" for hendes far. En nat løb hun hjemmefra, og hun og kæresten flygtede til Danmark. Her giftede de sig og stiftede familie, hun havde ikke kontakt til sin familie i Polen.

Ved det gamle hus hvor Pauline og Sofie boede, står der et gammelt egetræ. Det er meget gammelt, mere end 300 år, har jeg hørt, træet er meget stort. Her hang engang en gyngede i en af grenene, og der gyngede vi børn. Sofie havde høns. Hun havde en overgang flere perlehøns, de kunne høres over hele gården. En nat det var tordenvejr, slog lynet ned i et træ lige ved siden af det gamle stråttækte hus. Træet blev helt flænset, men huset tog heldigvis ikke skade af lynet.

Da vi flyttede til Vosnæsgaard, var Pauline stoppet med at arbejde. Hun var den ældste af de to. Pauline var analfabet, havde aldrig lært at hverken læse eller skrive, men det siges, at hun kunne regne, hun passede vistnok hele mælkereregnskabet. Hun og Sofie havde i mange år være hjælpere i kostalden. Det var de stoppet med i 1946. Sofie holdt karleværelserne. Hun redte senge og gjorde rent på alle værelserne og i det store baderum og i opholdsstuen, hvor karlene opholdt sig.

Der boede endnu et polsk ægtepar, Franzisca og Anton Radin på gården. Anton passede grisene og det store fyr. Dette fyr var varmecentral til avlsbygningerne og til hovedbygningen. Senere, da der var hønseri på gården, var det også Anton der passede høns sammen med min mor. Franzisca arbejdede ikke, hun passede huset og den store have. De havde også altid mange høns. Anton og Franzisca havde tre voksne børn. Sophie, Jannik og Eleonora. Sophies mand hed Svend, de og Jannik boede begge med deres familier på godset Rathlousdal ved Odder. Jeg var veninde med Sophie og Svends datter Bente. Jeg og Gurli, slotsgartner Søren Jensens datter, har sammen været på sommerferie hos dem på Ratlausdal

De fire polakker var alle katolikker. En gang imellem kom der en katolsk præst fra Aarhus ud til dem. Det var vist især Pauline, der var meget troende. Da Pauline døde, fandt man en del penge som hun havde gemt bag tapetet i værelset, hvor hun sov. Dem fik den katolske menighed i Aarhus, og det blev

bestemt, at der skulle brænde et evigt lys for hende i den Katolske kirke i Aarhus. Mon det brænder endnu?

I det første hus på højre side når vi kommer fra Løgten, boede først Mary og Ejner Nielsen. Dem har jeg skrevet om tidligere. De flyttede ud i ejendommen på Stenhusvej mod Eskerod. Den ejendom familien Malling havde boet i. Omkring 1958-59 flyttede de op til Sevel, hvor de skulle passe grevindens ejendom. Jeg har været med deroppe. Det var her grevinden havde tilbragt noget af sin barndom, måske kun ferierne. Hendes far, ingeniør Valdemar Lausen, købte Gammel Stubber Kloster i 1915. Hendes forældre flyttede senere til Argentina, og drev landbrug derovre. Men stedet ved Sevel beholdt de. Det var således deres tilholdssted i Danmark. Grevindens broder, overtog jorden i Argentina og grevinden jorden og skoven i Danmark. Om hun kun administrerede det for broderen, eller hun ejede det, ved jeg ikke.

Efter Mary og Ejner, flyttede Jenny og Aksel Jensen ind. Aksel var traktorfører. De havde to børn. Tove der er et år yngre end mig og Jørgen der et par år yngre. De boede på Vosnæs i mange år. Efter dette hus ligger der et gammelt stråtækt bindingsværkshus. De første jeg kan huske der boede der, er Marie og Aksel Skovrider, de havde først boet i et dobbelthus nede bag fars værksted helt nede ved skoven. Marie og Aksel, havde tre drenge. Gunnar var den ældste, Frede den mellemste og Erling den yngste. De tre drenge var ikke altid helt rene, det var vi andre måske heller ikke! Vi kom i bad en gang om ugen, om vi trængte eller ej! Det var lidt besværligt. Der skulle tændes op under gruekedlen for at få varmt vand. Jeg tror, alle husene havde et badeværelse med badekar. Ret så moderne på den tid.

Erling var temmelig nysgerrig. Han legede ofte med forvalter Larsens Bjarne. De var på samme alder. En dag han ville lege med Bjarne, stod han og ventede uden for Larsens spisestuedør. Bjarne skulle lige spise færdig før han kunne komme ud at lege. Larsen havde på fornemmelsen at Erling stod og kikkede på dem gennem nøglehullet, så han listede hen til døren og hurtigt pustede han gennem nøglehullet og åbnede døren i det samme. Ganske rigtigt, Erling stod med den ene hånd oppe ved det øje som havde fået pustet.

Murens Poul kunne godt lide at drille Gunnar, og ofte bankede han Gunnar, når de gik hjem fra skole. Gunnar sladrede, og Poul fik skænd, og han fik besked på ikke at tæve Gunnar på vejen hjem fra skole mere. Men Gunnar kom stadig hjem og fortalte, at Poul havde været efter ham.

Niels, Pouls far var igen efter Poul og skældte ud over, at han ikke kunne lade Gunnar være. Poul forsvarede sig og holdt stædigt på, at han ikke mere tævede Gunnar på vejen hjem. Men Niels sagde, at det havde han, for Gunnar var igen gennembanket da han kom hjem. Poul sagde så, som rigtigt var, at han ikke mere tævede Gunnar på vejen hjem fra skole. Denne gang havde han slæbt Gunnar ind i skoven, hvor han så havde banket ham.

Marie og Aksel flyttede fra Vosnæs, og Sørine og Johannes Nielsen (Traktor Nielsen) flyttede derefter op i det gamle stråtækte hus. De havde også boet naboer til Marie og Aksel nede ved skoven. "Traktor Nielsen", kom til Vosnæs november 1926. Han havde 25-års jubilæum november 1951. I mors store stak af lejlighedssange, ligger der en sang fra "Traktor Niensens" 25-års jubilæum. Sørine og Johannes havde tre børn. Tage, Kaj og Jytte. Jytte blev konfirmeret april 1953 og kom op som barnestuepige for Adam Knuth, derefter rejste hun til København, hvor hun nogle år senere blev gift. Hvor Tage og Kai endte, har jeg ingen erindring om.

Der ligger to ens huse lige overfor Stenhusvej der går gennem skoven til Eskerød. Her boede først en røgterfamilie. Han hed Henry (Hansen), og hans kone hed Marie, de havde seks børn. En pige, fire drenge og igen en pige. Husker kun navne på to af drengene, Arne og Folmer. Henry og Marie købte en ejendom i Krejbjerg, som de drev samtidig med at Henry havde en mælkerute hver morgen fra Vorre mejeri. Der flyttede en anden røgterfamilie ind, Victor og Grethe Jensen. De havde tre børn, to drenge og en pige. Pigen Else var et år ældre end mig. Brødrene hed vist Erling og Eigil. De flyttede efter et år eller to til Løgten, hvor faderen fik arbejde i Aarhus. Så flyttede fodermesterparret Thomas og Grethe Nedergaard ind. Grethe var søster til Jenny, som jeg har skrevet om. Grethe og Thomas havde ti børn, Ellen, Erik, Søren, Ove, Anna, Egon, Inger, Jytte, Nina og Åge. Ellen var gift med Svend Jensen. Han blev en overgang ansat som røgter og arbejdede sammen med sin svigerfader. Deres ældste dreng var på alder med Ellens lillebroder Åge. Erik blev gift med gartner Oluf Hansens datter

Ella. Det var vist i 1957. Erik arbejdede også på Vosnæs nogle år. Det samme gjorde Ella, hun var stuepige på hovedbygningen. Som nygift boede de først i et af stenhuse ved pynten, senere flyttede de til Segalt, hvor de stadig bor, og de har, når dette skrives, fejret gulvbryllup. Deres ældste datter er født på Vosnæsgård, hun hedder Solvej. Søren blev chauffør og kørte bybus i Aarhus. Ove har blandt andet været karl på Åstruplund. Anna blev gift med Leif Iversen, karl på Vosnæs. Egon var på alder med min søster Rita og vist også lidt forelsket i hende. Egon tog sit eget liv, har hans søster Nina fortalt, han var vist lidt hård ved sig selv med flasken. Inger arbejdede jeg sammen med oppe på hovedbygningen fra maj 1960 til maj 1961. Inger var kokkepige og jeg stuepige. Inger giftede sig med Eigil Petersen. Han var traktorfører på Vosnæs. Det var denne Ejgil der blev frygtelig forbrændt da traktorhuset brændte 5. februar 1959. Jytte og Åge ved jeg ikke meget om, men Nina som er i hjemmeplejen i Hornslet, mødte jeg 22. juni 2007, da vi besøgte far i Lime. Hun hjalp ham denne formiddag. Jeg kunne ikke kende hende før hun selv fortalte mig, hvem hun var. Ved den lejlighed fik jeg lidt nyt om familien Nedergaard.

I huset ved siden af, boede Franzisca og Anton Radin, som jeg har fortalt om tidligere. I huset derefter, altså vores naboer, boede først Ejner og Martha Jørgensen. Han var gartner. Martha var datter af Johanne og Henrik der boede nede i et af strandhuse. Ejner og Martha købte en ejendom nede i Studstrup og flyttede fra Vosnæs. Derefter flyttede Oluf Hansen ind. Oluf og hans kone Ester kom til Vosnæs i 1934. Først var han gartner, så blev tiderne små og han og Ester arbejdede som røgterpar. Derefter som arbejdsmand for til sidst igen at havne i gartneriet. De havde kun en datter, Ella som er nævnt tidligere. Ella der blev gift med Erik Nedergaard. Ester hjalp ofte til, når der var brug for en ekstra hånd et eller andet sted på gården. blandt andet på hovedbygningen.

Imellem vores hus og fars værksted, lå overforvalterens have. Vi havde fra vores vinduer et flot vue over laderne ned over markerne helt ned til skoven mod stranden. Min far havde sit værksted i den gamle smedje. Vi havde far med, engang vi besøgte galleriet, der en tid var indrettet her. Værkstedet så næsten ud som da far arbejdede der. Essen og den store sav stod der endnu. Det var virkelig nostalgi for ham. Nu bliver værkstedet omforandret til en lille lejlighed.

I samme hus som værkstedet, boede Else og Poul Jensen med sønnen Erik. Elses pigenavn er Hermansen hun er fra Løgten.

I stenhuset, som også var et dobbelt hus, boede "Traktor Nielsen" og Sørine i den første lejlighed og i den anden nærmest skoven, boede Marie og Aksel Skovridder. Begge har jeg skrevet om tidligere. Jeg erindrer ikke hvem, der boede der efter dem, men da Else og Poul Jensen flyttede til Løgten, flyttede en ny fodermester ind i deres lejlighed.

Husene jeg har beskrevet, ligger alle sammen på højre side af vejen, når man kommer kørende fra Løgten, med undtagelse af det stråttækte hus ved den gamle eg, det ligger til venstre.

På venstre hånd ligger avlsgården med forvalterboligen i centrum. Den lange fløj, hvor karlene havde deres værelser og faciliteter, cykelstald og det gamle slagtehus, ligger op gennem gården. Heste- og grisestalden lå også på den side af gården. Bagerst i gården boede slotsgartneren Søren Jensen. Sørens kone, Else, har boet på Vosnæs i mange år. Hendes forældre har blandt andet boet og arbejdet på Vosnæs. De boede oppe i et af de to huse overfor Stenhusvej ned til Rodskov. Else har tjent på hovedbygningen, før hun blev gift med Søren. Det var i den unge greve Knuth tid før han giftede sig. Else har mellemnavnet Dolmer, som deres børn også har. Der er tre børn i ægteskabet, nemlig Gurli, Svend Jørgen og Jens. Gurli legede jeg meget med. Hvor slotsgartneren boede, er der i dag godskontor. Både Else og Søren hjalp til på hovedbygningen, når der var brug for ekstra hjælp. Om sommeren med de mange sommergæster, hjalp Else med rengøringen.

Else hjalp også til ved forårshovedrengøringen, og Else strøg grevens skjorter efter vask. Både Else og Søren hjalp med serveringen, når der var stor middag på slottet. Ved sådanne middage var Søren tjener. Søren var også chauffør, hvis der var brug for det.

Ulla og Gurli, Vosnæsgård, Skødstrup Sogns Egnarkiv, privat foto

Hvor vi boede, havde greven og hans søster Dagmar boet nogen tid under krigen. Tyskerne indtog hovedbygningen og brugte den til militærskole, og greven måtte forlade hovedbygningen. Senere gik greven under jorden, han var ivrig i modstandsbevægelsen. Tyskerne rykkede derefter også ind i dette hus. I den ene stue var der tydelige brændemærker i gulvet efter varme træskostøvler. Tyskerne havde sat træskostøvlerne på kakkelovnen, og jernet under dem var åbenbart blevet så varm, at støvlerne brændte mærker i gulvet.

DATIDENS PRAKTISKE FORANSTALTNINGER

I et par af gårdens huse var der hverken indlagt elektricitet eller rindende vand. Det var blandt andet i Skovfogedhuset og Polakhuset ved stranden. Her var der petroleumslamper, og vandet skulle ved håndkraft pumpes i spande og bæres ind i køkkenet. I Skovfogedhuset stod pumpen i det lille bryggers eller baggangen, som det også var. I husene på selve gården var der badeværelser

og indlagt vand både i badeværelse og i køkken. Det var koldt vand, da der ikke var centralvarme i nogle af husene. Alle fyrede i kakkelovn, og i køkkenet fyrede man i komfur. Et stort fremskridt blev det dengang, vi fik gaskomfur. Køkkenet blev koldt, da komfuret ikke blev brugt mere. Der var kun varme i stuen og i køkkenet. Om vinteren var det meget koldt at gå i seng. Vi varmede mursten i kakkelovnen, pakkede stenen ind i en avis og lagde den op i sengen et par timer før sengetid. Vandet frøs i rørene i badeværelset. Far gik rundt med et stearinlys for at varme rørene op, så der kunne komme lidt vand ud, så vi kunne få lidt vand i hovedet og få børstet tænder. Der blev fyret op i gruekedlen en gang om ugen, og så kom vi alle i bad. Vi havde et lille siddebadekar i badeværelset.

Hvert efterår kunne man købe brænde fra skoven. En stor sav, der blev trukket af en traktor, savede brændet i passende stykker. Denne sav gik på omgang, og alle mændene hjalp hinanden med at save brænde, indtil alt brændet var i hus til vinteren. Det var festlige dage, når man sådan samledes i weekenden om det fælles arbejde. Når der en gang om måneden skulle vaskes storvask, lejede man en vaskemaskine i Løgten. Denne vaskemaskine gik ligeledes på omgang fra hus til hus, indtil alle havde fået vasken overstået. Dog var konerne alene om dette arbejde i de enkelte huse. Der var ingen der havde deres egne vaskemaskiner dengang. Der blev kogt tøj i gruekedlen og vasket ved vaskebræt, indtil den moderne vaskemaskine kom. Det var hårdt arbejde, og det tog flere dage, før sådan en vask var færdig.

På hovedbygningen og i forvalterboligen var der indlagt centralvarme, og der var badeværelser med varmt og koldt vand i hanerne. Også i de nye karleværelser var der centralvarme og varmt og koldt vand i baderummet. Else og Søren Jensen havde ligeledes centralvarme og varmt og koldt vand. I bygningen hvor tjenerne, skytten og skytteleverne havde boet, var der indrettet et vaskeri med to gruekedler og to industrivaskemaskiner og centrifuge, og der stod både en stor tung rulle og en nymoderne varmerulle til behandling af tøj efter storvasken på hovedbygningen og avlsgården. Der var en stor tørreplads til at hænge tøj til tørre.

JAGT OG GÅRDENS DYRELIV

Hvert efterår blev der afholdt et par jagter. Der var jagten, der blev kaldt den "fine" jagt, og der var jagten, der blev kaldt "slyngeljagten". Den første var for grevens familie, venner og bekendte, og i den anden deltog blandt andet købmand Carlsen og gårdmænd fra egnen. Skolebørnene i de ældste klasser fik fri fra skolen, og de deltog som klappere. Børnene tjente en lille skilling, og de fik serveret chokolade og boller. Jeg har selv kun været med som klapper en gang, men jeg var altid nysgerrig tilskuer, når jagtbytte blev præsenteret i slotsgården. Det nedlagte vildt, blev hængt op i kroge i et rum ved siden af førromtalte vaskeri. Her hang det natten over, og det blev flået og behandlet dagen efter jagten. Efter sådan en jagtdag blev der afholdt middag på hovedbygningen for jægere med ægtefæller.

Samtlige huse havde en hønsegård. Alle holdt høns. Alle havde desuden også en stor have, hvor der dyrkedes grønsager til eget brug. Foruden høns havde vi også et dueslag med mange duer, og Leif havde kaniner. Til tider havde vi så mange duer og kaniner, at vi ikke selv kunne spise dem. De blev så solgt til en mand der boede i Hornslet. En overgang havde vi også en gris. Den blev slagtet under stor gråd fra os børn. Kødet blev opbevaret i frysehuset i Hjortshøj, hvor far havde lejet en hylde. Det var meget almindeligt på den tid. Der var også et frysehus i Løgten, men der har sikkert ikke været plads, siden vi cyklede helt til Hjortshøj med kødet. Det interesserede vist ikke mig så meget på den tid. Det fik også en ende, da vi holdt op med at have egen gris. Der var mange der havde en kat, hund var der til gengæld ikke mange, der havde. Når katten fik killinger, var det ikke et problem at komme af med dem. De blev sat ned i kostalden, der fangede de mus og fodermesteren gav dem mælk. De katte blev som regel ikke gamle. De døde af kattesyge, eller også blev de skudt. Skytten og skovrideren skød de vilde katte der strejfede omkring. De solgte kattens skind. Det hændte selvfølgelig, at det var en tam kat, der blev skudt. Det var ikke populært, når det skete. Larsen fik for øvrigt ikke en ny hund efter hans Dobermann. På hovedbygningen var der altid en stor og en lille hund, og skovrideren havde en jagthund eller to.

Grevinden holdt høns og hun havde en masse ænder. Høns og ænder gik sammen i et stort indhegnet område, hvor der også var en dam til ænderne.

Her på andedammen stod vi på skøjter om vinteren. Der var et stort gammelt hønsehus i området, og der stod en masse blommetræer med dejlige blomster. I disse træer kunne hønsene sidde. Det var ikke burhøns. Grevinden havde en overgang mange kalkuner. Hun passede for det meste selv alt dette fjerkræ. Hun var ikke bleg for at tage støvler på og selv gå i gang med eventuelle reparationsarbejder på hegn og pæle i hønsegården og andedammen. I søen var der svaner, de passedes af Søren Jensen.

FORVALTERE

Der har kun boet to forvaltere i de år mine forældre boede på Vosnæs. Nemlig forvalter Bay og forvalter Larsen. Jeg var barnepige for Larsens datter Liselot fra hun blev født i 1956, og indtil jeg blev konfirmeret i 1958.

Esther Larsen med børnene Niels Ole, Bjarne og Liselot, privat foto, Skødstrup Sogns Egnsarkiv

Der var flere underforvaltere. Skov, Rasmussen, Offersen, Hetmann, Christoffersen og Svendsen. Dem var man på efternavn med, jeg kender ikke deres fornavne. Det var alle sammen ugifte unge mænd.

Af fodremestre har der været. Petersen, han var der da vi kom, så var der Thomas Nedergaard, Charles Hansen (ugift). Den sidste der var fodermester i min tid, husker jeg ikke navnet på.

Greveparret Knuth, fik en søn Adam Kristian, født i 1951. Da han blev født, blev Jytte Nielsen barnestuepige for ham, og da hun rejste, blev min søster Rita ansat i denne stilling. Adam blev ejer af Vosnæsgaard, da hans far døde i april 1966. Adam var da 15 år gammel og ikke myndig, så hans mor, grevinde Vibeke Knuth, administrerede godset, til han overtog det i 1978

FOLKEHOLD

Der var et stort folkehold på Vosnæs dengang, jeg var barn. Foruden alle de gifte folk, som jeg har skrevet om, var der i 1958, seks karle, en ugift fodermester (Charles Larsen), en ugift underforvalter og fire unge piger, en stuepige og en kokkepige på henholdsvis avlsgården og hovedbygningen.

I 1946, da vi flyttede til Vosnæsgård, var folkeholdet endnu større. Der var blandt andet skytten Robert Pedersen, og der var et par skytteelever. Robert Pedersen blev skytte på Gjorslev. På Gjorslev var han, til han gik på pension. Per og jeg besøgte ham og hans kone Edith på Gjorslev engang i 90'erne. Hun var for øvrigt kokkepige på hovedbygningen i 1946, og der lærte de hinanden at kende. I 1946 var der kun en enkelt eller to traktorer på gården. Bag kostalden stod gårdens allerførste traktor. En gammel Hanomag med jernhjul, den havde "Traktor Nielsen" kørt. Han var den første traktorfører på Vosnæs.

Bernhard Hansen, privat foto, Skødstrup Sogns Egnarkiv

Der var også nogle "stakkels" mennesker, der arbejdede på gården. Der var blandt andet "Sommer Søren", eller Søren Thomsen, som han selvfølgelig hed. Han blev kaldt "Sommer Søren" på grund af sit hvide hår. Det var ham, der var årsag til at traktorhuset brændte i februar 1959. Det er omtalt et andet sted. Jeg har fået fortalt, at han endte som subsistensløs i Randers.

Der var en del løsarbejdere, eller daglejere, der kom og arbejdede, når der var travlhed. Der var blandt andet "Grønne Ejner" fra Skødstrup. Hvorfor dette tilnavn aner jeg ikke. Han var lidt arbejdssky. Når han var sendt til Vosnæsgaard på arbejde, vidste man udmærket, at han stoppede efter en dag eller to.

DAGLIGDAGEN PÅ GÅRDEN

Om morgenen samledes alle nede i avlsgården, og forvalter Larsen uddelte sine ordre om dagens arbejde. Han ringede derefter med klokken, som hang ved stalddøren, og alle fordelte sig for at gå til dagens opgaver. Hestene fik seletøj på. De karle der arbejdede med hestene, var startet noget før for at fodre og strigle dem. Hestene var så parate til at få seletøjet på og til at gå i marken eller i skoven, når der blev ringet ud.

I skoven var det altid heste der udførte slæbearbejdet. Senere blev hestene erstattet af en lille grå Ferguson traktor. Peter Jensen og Poul Jensen var dem der arbejdede mest i skoven. Poul Jensen kom for resten slemt til skade med sit ene ben. En dag han arbejdede alene i skoven med et spand heste, væltede to kævler så uheldigt, at Poul fik det ene ben i klemme, og han kunne ikke komme fri ved egen hjælp. Heldigvis fandt man ham, inden han forblødte. Da han ikke var kommet hjem til frokost, gik man ud for at se efter ham. Han blev fundet og befriet. Han kom selvfølgelig på hospitalet og lå der temmelig længe med det læderede ben.

Maskiner udkonkurrerede efterhånden hestene, men jeg oplevede gården inden den blev rigtig mekaniseret. Høsten foregik med selvbindere, negene blev samlet og sat i travler, af kvinderne der gik bag selvbinderen. Høsten blev kørt hjem i kassevogne med høje sider. Vognene larmede, når de kom kørende med træhjulene med jernfælge. Vejen var endnu ikke asfalteret. Negene blev stakket i laden og lå der, til de skulle tærskes. Det store tærskværk larmede og støvede, når det var i brug. Igen forandredes dette sceneri, da de selvkørende mejetærskere kom og overtog dette arbejde. Vognene blev nu trukket af traktorer, der kørte ved siden af mejetærskeren, for at samle kornet op med det samme, det var høstet. Vognene fik gummihjul og larmede ikke mere. Markerne blev kørt igennem med hesteriven, derefter pløjet og harvet og stod derefter tomme vinteren igennem, hvis ikke der blev sået vintersæd. Der var mange mergelgrave rundt om på diverse marker. Markerne blev drænet og vandet ført væk, så de kunne udnyttes noget bedre.

Til frokost kom alle hjem til gården. Pausen varede fra klokken 12 til klokken 13. Om sommeren spiste de husmænd og daglejere, som ikke kunne nå hjem, ofte deres madpakker på plænen foran, hvor vi boede. Der stod to store poppeltræer, hvor de kunne få sig en lille lur i skyggen. Det var en fornøjelse for dem, hvis de kunne få mig til at synge en lille sang for dem. Kun fire, fem år gammel kunne jeg synge "Der er lys i lygten, lille mor", og det syntes de var morsomt. Det er Niels Juel fra Eskerod, der for nogle år siden fortalte mig det. Larsen ringede igen med klokken for at sætte arbejdet i gang igen efter frokostpausen. Han gav så ordre til eftermiddagens arbejde. Til aften blev der

ikke ringet med klokken. Alle kom hjem og gik hver til sit for at holde fri efter en lang arbejdsdag.

Vi kunne altid følge med i hvad klokken var, og der var ingen undskyldning for at komme for sent hjem. Tårnuret slog hver halve time et slag og hver hele time slog det timeslagene. Og uret kunne høres langt væk.

I travle perioder såsom i høsttiden og når roerne skulle køres ind, blev det ofte lange arbejdsdage. Enhver havde sit arbejdsområde i materialen, men i travle perioder arbejdede folk på kryds og tværs af arbejdsområder. Når roerne skulle hyppes, var der ekstra arbejdere i gang, og mange af husmændenes koner deltog i dette arbejde. Alle hænder kunne bruges i høstens tid. Både tømrer og murer med ægtefæller deltog i høstarbejdet. Det var glade dage.

En gang imellem kom slagter Frandsen for at slagte grise eller køer. På gården var der et slagtehus hvor alt slagtning foregik. Det var også noget vi nysgerrige børn fulgte med i. Vi måtte ikke se, når dyrene blev aflivet. Så da døren blev lukket, og dyret fik en kugle for panden, kunne vi høre skuddet, men hvis grisen blev stukket, hørte vi intet andet end at grisen holdt op med at hvine. Døren blev åbnet, og vi stod og så på at blodet løb fra dyret. En slagtedag var altid en travl dag, både i hovedbygningens og i avlsgårdens køkkener.

Der var en mand, Josiasen fra Følle strand, som havde bistader stående rundt i udkanten af kløvermarkerne. Vi kaldte ham "Bimanden"

Far lavede som tidligere fortalt, alt tømmerarbejde på gården. Reparationer i huse, stalde og lader, og på maskiner, hvor der var træarbejde. Han lavede også meget nyt arbejde. Mureren, Niels Andersen, kalkede alle husene og hovedbygningen. Jeg mener, at hovedbygningen blev kalket hvert andet år, måske blev husene også kalket så ofte, det husker jeg ikke. Gården havde en kalkkule med læsket kalk, som blev brugt til dette formål. At kalke de mange huse var sommerarbejde, hvad Niels lavede om vinteren, ved jeg ikke, men han lavede også en masse reparationsarbejde.

I eftersommeren sendtes frugt ind til frugtaktionen i Aarhus. Blommer, kirsebær og moreller blev pakket i kasser og sat ud til vejen foran gartneriet.

Her hentede vognmand Ejner Andersen fra Løgten kasserne og kørte dem ind til gartnerens frugtcentral i Aarhus, hvor de blev solgt.

Gårdens folk købte mælk ved stalddøren. Hver aften klokken fem så man kvinder og børn vandre mod kostalden med en mælkespand i hånden. Her fik de fyldt spanden med nymalket mælk. Det var fodermesteren der udleverede mælken, og han holdt regnskab med hvor mange liter hver familie fik. Det blev afregnet i ugelønnen. I gartneriet kunne vi købe tomater og agurker, de blev betalt til Oluf Hansen med det samme.

I 1946 var landevejen, der går fra Løgten og ned til stranden, en grusvej og hele avlsgården var belagt med toppede marksten. Kassevognene, man kørte med dengang, havde træhjul belagt med en jernring. Det rumlede og gnistrede rigtigt, når hestene kom kørende ude på vejen. Det var et stort fremskridt da vejen blev asfalteret. Og det var et stort fremskridt, da vognene fik gummihjul. Vejen blev først asfalteret, og senere blev hele gårdspladsen asfalteret. Det skete ikke på samme tid. Det var engang sidst i 40'erne den forandring skete.

ÅRETS BEGIVENHED

Børge Venge, Vosnæsgaard, 1956

Årets store begivenhed var, når der blev inviteret til høstfest på Gammel Løgten Strandkro med spisning og efterfølgende dans. Alle, selv greveparret, deltog. De forlod dog altid festen kort efter, at dansen var begyndt, og pligtdansen var overstået. Greven dansede altid med sin borddame, og den der havde haft grevinden til bords, dansede med hende. Den ære gik på skift. Man var altid lidt spændt på, hvem der blev den heldige dette år. Mor og Grete Jensen digtede sange. Høstens store og små begivenheder blev omtalt på en sjov måde og alle fandt sig i at blive omtalt og måske også blive lidt til "grin". De fleste sange i de 19 år far og mor deltog, skrev mor. Hun hjalp også med at digte festsange for andre, det var hun for øvrigt rigtig ferm til. Jeg har alle disse sange i originale tryk. Mor gemte sangene fra alle disse år, og det er morsom læsning.

BØRNENE OG LEGENE

Vi børn på Vosnæsgaard, holdt som regel altid sammen i skolen. Hvis vi opdagede at nogle var efter "en af os", hjalp vi hinanden, så godt det nu kunne lade sig gøre. Men inden for gårdens rammer, kunne vi rigtignok godt selv være uvenner og ryge i totterne på hinanden. Så som episoden med Poul og Gunnar, jeg har beskrevet tidligere. Og vi piger imellem, var der nu også nok nogen rivalisering og misundelse imellem. Men i det store og hele enedes vi med hinanden, og legekammerater var der altid.

Min bror Leif og førnævnte Poul, havde blandt andet bygget en hule i ruinerne af den gamle lade, der lå oppe hvor mine forældres køkkenhave. Denne gamle stråtækte lade lå i ruiner, da vi kom i 1946. Det var lidt uhyggeligt at gå ind i den, fordi der boede mange store fugle og et par ugler oppe på bjælkerne under det hullede tag. Foran ruinen lå der stakkevis af marksten, dem sad "Store Anders" fra Hjelmager og slog i stykker. Akkurat som "Jens Vejmand" i Jeppe Aakjærs kendte vise. Stenene blev blandt andet brugt til at reparere mark- og skovveje med. Skovvejen bag om grusgraven hedder for eksempel "Anders Jensens vej", fordi denne vej har "Store Anders" lavet.

I drengenes hule måtte piger ikke komme. Leif og Poul samlede fugleæg og skeletter af forskellige dyr. De havde lavet et helt zoologisk museum inde i hulen, og det skulle vi piger ikke ødelægge. De satte en lås for døren, men en dag lykkedes det alligevel for os piger at komme ind i hulen. Vi ødelagde ikke noget, men spændende var det at undersøge drengenes hemmeligheder.

Vi piger legede i skoven. Vi fejede bladene væk, og vi lavede huse eller lejligheder i skovbunden. Vi fandt potteskår og andre ting, vi kunne bruge som huskeråd. Så legede vi far, mor og børn. Vi legede også nede i stakladen i halmen. Vi lavede huler i halmen, og vi fastgjorde et langt tyk reb i hanebjælkerne. Der gængede vi. Men det var egentlig forbudt. Laden var en farlig legeplads. Der var både heste og traktorerne, som vi skulle passe på. Jeg havde for vane at glide på de slisker, der blev brugt, når halmballerne skulle stakkes. Jeg kom hjem den ene gang efter den anden med enden ude af bukserne. Far skældte ud og mor jamrede sig over alt det reparationstøj, jeg gav hende. Far forbød mig at glide på enden ned ad sliskerne. Derefter kom jeg hjem med rifter foran på tøjet og manglende knapper. Han spurgte, om jeg stadig gled på enden nede i stakladen, og jeg svarede nej, for det gjorde jeg ikke, men glider du så på maven måske, spurgte han så? Og ja, det måtte jeg indrømme, at det nu var på denne måde jeg gled. Derefter måtte jeg ikke komme i nærheden af laden mere. Men, men, måske kom jeg der alligevel! Det var derefter nok mere i det skjulte.

Nede i stakladen, fandt vi børn også engang nogle tyvekoster. Der havde været indbrud i et par sommerhuse nede ved stranden, og tyven havde gemt de stjålne effekter i en hule i halmen, men det blev altså opdaget af nogle af børnene på gården. En anden gang der havde været indbrud i samme sommerhusområde ved Rodskovpynt, hang der blandt andet sengebetræk i træerne oppe ved merlegraven for enden af skoven mod Løgten. Tyvekosterne var gemt i skoven, der var gået hul på sækkene og blæsten havde spredt tøjet rundt omkring i skoven.

En morsom episode med Severin og hans rutebil. Severin boede oppe i Løgten. Det hændte, at han i godt vejr, satte bilen hjemme i Løgten, hvor han boede. Han tog i stedet sin cykel for at cykle de sidste kilometer. Det skete, når han ikke regnede med, at der var passagerer, der skulle med tilbage fra Vosnæs, men da han også bragte Aarhus Stiftstidende ud, måtte han jo altså afsted. En dag, hændte det helt utrolige. Poul Jensens kone, Anne Mane, stod og skulle med til Løgten, da Severin kom på sin cykle. Gode råd var dyre, men Severin fandt på råd. Han tog Anne Marie på stangen af cyklen og sådan ankom de til Løgten. De der så dette syn, morede sig. Dengang tog man det ikke så nøje, man kunne

altid finde på råd. Severin handlede også for folk på ruten. Hvis nogle manglede noget i Aarhus, sendte de bare bud med Severin, han handlede så for folk. Han skulle jo alligevel vente på rutebilstationen i Aarhus.

Da jeg var konfirmeret, arbejdede jeg på et tidspunkt i Aarhus. Hvis jeg om morgenen ikke var ude ved vejen, når rutebilen kom, holdt Severin, dyttede med hornet og ventede til jeg var klar. Sådan hjalp han alle "faste" passagerer, så vi ikke kom for sent på arbejde. Det var på den måde, jeg lærte min mand Per at kende. Jeg arbejdede i huset hos familien Stoltenberg på Grenåvej i Risskov, og den vinter læste Per i Aarhus. Per boede i Hjelmager. Han havde godt nok selv en lille bil, men det hændte, at han tog rutebilen om morgenen, og her sad jeg! Sådan fik vi øje på hinanden, og det udviklede sig lidt efter lidt. Vi fik et godt øje på hinanden, og nu har vi været gift siden 1963.

En lidt grim oplevelse havde Severin også på Vosnæs. Anton og Franziskas barnebarn Flemming var på ferie hos dem, og han ville engang se, hvor langt han kunne holde sig fast i rutebilen og løbe med, når den var i fart. Han hængte sig fast til bagagebæreren bag på bilen og løb med. Da bilen hurtigt kom op i fart, turde Flemming ikke slippe sit tag i bilen, han faldt og blev slæbt på sine knæ ned gennem gården helt oppe fra bedsteforældrenes hus og ned til rundingen foran hovedbygningen, her var der heldigvis en, der fik stoppet bilen. Flemmings knæ så ikke godt ud efter denne slæbetur. Det var en grim oplevelse.

Mine søskende og jeg havde mange pligter. blandt andet gik vi ud med Aarhus Stiftstidende hver eftermiddag. Denne avisrute overtog vi efter hinanden. Til dagligt var der kun få aviser. Kun til dem der i området holdt Aarhus Stiftstidende. Men om søndagen var ruten stor. Da bragte vi aviser helt om på Studstrupgården, til Søgaard og til Asker Jensen på Grevelund. Og til Rodskov Strandgaard. Om sommeren omdelte vi til hele sommerhusområdet og helt om til Følle strand. En ganske stor rute i omkreds. Min søster Rita og jeg skulle også hjælpe til derhjemme. Vi skulle blandt andet holde vore egne værelser, og vi ordnede opvasken hver dag. Vi købte ind ved købmand og slagter, når vi kørte hjem fra skole. Dengang betalte far købmanden og slagteren en gang om ugen. På lønningsdagen, cyklede han til Løgten, og betalte hvad vi skyldte. Ved købmand Danielsen fik han så en pose bolsjer med hjem til ungerne. Det så vi

altid frem til. Vi handlede altid ved købmand Danielsen, først da han lukkede, blev købmand Carlsen vores købmand.

Der var flere børn på min egen alder, jeg havde altid nogle at lege med. Selvfølgelig var der et par stykker som var de bedste legekammerater. Der var også en del udskiftning, nogle folk flyttede oftere end andre. For eksempel folk der arbejdede i stalden som røgttere og fodermester, blev ikke boende så mange år ad gangen. Men der var også mange, der blev på gården i mange år. Min far og mor boede der i 19 1/2 år. Slotsgartneren Søren Jensen, gartner Olaf Hansen, traktorfører Johannes Nielsen og Aksel Jensen, forvalter Erhard Larsen og flere boede og arbejdede på Vosnæs i mange år.

Udfoldelsesmulighederne var store for de børn, der boede på Vosnæsgaard. Mine skolekammerater ville gerne med mig hjem efter skoletid for at lege. Vi havde skovene, stranden og omgivelserne til leg hele året. Om vinteren stod vi på skøjter på andedammen og på søen. Slotsgartneren Søren Jensen afprøvede altid om isen kunne bære før der blev givet tilladelse til, at vi børn måtte gå ud på isen. Vi havde nok skøjter, men det var løse skøjter, som vi spændte på vore støvler eller bandt på med sejlgarn, det spillede ingen rolle. Vi morede os storartet alligevel, uanset kvaliteten. Vi fejede også huse og gange i sneen, når der var nyfalden sne, og vi lavede glidebaner. Altid kom vi trætte hjem, og vi havde røde kinder og vådt tøj, som blev hængt til tørre ved kakkelovnen. Sådanne vinterdage legede vi med hinanden på kryds og tværs, både drenge og piger, store og små. De store lærte de små at løbe på skøjterne, og de støttede og trøstede os, når vi faldt og slog os. Op igen og på med vanten, der var ikke meget klynkeri.

Vi havde nogle gode kælkebakker, både inde i skoven og ude på markerne. Vejen ned til Eskerod og ned gennem hele gården brugte vi til at kælke på. Far lavede to store kælke, såkaldte bobslæder, hvor der kunne sidde en fem-seks personer på. Foran kunne den styres med benene, og den bagerste mand styrede med en lang kæp. Både voksne og børn morede sig på disse kælke. Om søndagen morede karle og piger sig også med at kælke på Bobslæderne. Far havde også lavet ski til os, som vi brugte på markerne. Ofte sneede vi inde, så alt disponibelt mandskab måtte ud for at grave vejen fri, så mælkebilen og Severin

kunne komme igennem. Severins rutebil blev kaldt "Vosnæsbilen", i hver tilfælde af os der boede på Vosnæs.

På gården havde far også lavet to store sneplove til at spænde bag på en traktor. For at holde sneploven tæt mod vejen var der lagt nogle store kampesten op på den som ballast. Disse plove brugtes til at holde de små veje fri for sne. Den kommunale sneplov holdt den gennemgående store vej ryddet. Det var enten Birkbak eller Ejner Andersen, der kørte lastbilen med denne sneplov.

Børnene lavede cirkus og gav opvisning, mod betaling, for vore forældre og alle der ville se på løjerne. Pengene sendte vi ind til Giro 413, og vi ønskede at høre "Bamses fødselsdag", det var en herlig søndag, da vores hilsen blev læst op i radioen, og "vores" melodi blev spillet i radioen.

På vores loft, havde far bygget en flyver, som han hængte op i loftbjælkerne i snore. Her elskede vi at "flyve". På denne gyngede kunne der også sidde op til to-tre børn efter hinanden, og fantasien havde ingen grænser. Vi fløj over hele verden på denne hjemmelavede flyvergyngede.

Gurli og jeg legede meget sammen. Vi legede med dukker, vi optrådte for hinanden og andre med sang og løjer. Jeg elskede at synge og kendte mange sange udenad. Det har jeg haft glæde af, da jeg som voksen har sunget i kor, og jeg har optrådt mange steder i syd- og Sønderjylland med visesang.

Vi børn legede også på "forbudte" områder såsom i lader og stalde. Vi dristede os også ind i bygningen hvor nogle gamle fine kareter stod. Der legede vi meget forsigtigt, for ingen måtte høre os. Vi forestillede os, at vi var fine folk, der kørte rundt i kareterne. Mon de står der endnu, kareterne?

Vi piger legede som sagt med dukker og vi legede med påklædningsdukker. Vi tegnede tøj til dem og var på den måde "modeskabere". Vi havde ikke så mange penge til at købe for, så vi skabte meget af vores legetøj selv. Far lavede et dukkehus til Rita og mig. Jeg holdt meget af at lege med dette dukkehus, desværre smed mine forældre det væk, da de flyttede fra Vosnæsgaard. Jeg lavede mange af møblerne selv. Her brugte jeg små klodser fra fars værksted,

og jeg beklædte tomme tændstikæsker med stof og lavede stole og borde på denne måde. Syede gardiner og tapetserede væggene med farvet indkøbspapir. Primitivt, men det fungerede godt, og mange timer blev tilbragt med sådanne små beskæftigelser. Jeg var ofte syg som barn. Jeg havde bronkitis og astma og kunne ikke tåle at færdes ude i tåget og grimt vejr. En vinter var jeg kun i skolen i seks uger. Så det var godt, at jeg kunne få tiden til at gå med stillesiddende arbejde. Jeg var heldigvis en læsehest, og jeg læste mange bøger allerede dengang. Det gør jeg for øvrigt endnu.

Mor sad ved sin symaskine i mange timer. Med en familie på seks var der meget reparationstøj og mor, der var uddannet dameskrædder, syede alt vores tøj selv. Mor syede også for andre. Når der skulle være høstfest eller andre fester, sad hun oppe til langt ud på natten og syede til andre og til os. Jeg var nok omkring 10 år, før jeg fik en købt frakke, og ældre før jeg fik en købt kjole. Jeg gik altid i Ritas aflagte tøj, da jeg var lille, men da Rita var en lille spinkel pige, og jeg var en stor, kraftig bygget pige, voksede jeg efterhånden hende over hoved, og det blev hende, der til sidst måtte gå i mit aflagte tøj, hvilket hun ikke altid var tilfreds med. Rita og jeg var vidt forskellige. Hun var altid ren og pæn i tøjet, og jeg blev snavset med det samme, og jeg fik ofte rifter i mit tøj og tabte knapperne og blev krøllet. Også selvom vi legede det samme.

Ulla 12 år, 1956, privat foto, Skødstrup Sogns Egnsarkiv

Mor var ofte ved at fortvivle over mig. For eksempel dengang vi skulle med rutebilen for at besøge farmor og farfar i Jebjerg. Lige som Severin kom med rutebilen, tog jeg afsked med katten Pjevs. Jeg tog den op og klemte den åbenbart lidt for hårdt på maven, for den havde tynd mave og den sked ned af mig. De kunne ikke nå at gå ind og vaske mig og frakken, så jeg kom med i rutebilen, som jeg var. Og jeg lugtede ikke særlig godt på den tur. Først i Jebjerg kunne jeg og tøjet blive rensset.

Min første købte frakke var dueblå, og den var syet i prinsessefacon, rigtig fin var den. Gurli og jeg skulle til Rodskov for at besøge Gurlis farmor og familie der. Gurli havde en faster, der brugte rødt neglelak. Den lille flaske med den røde lak, kunne vi ikke stå for, og vi fik lov til at lakere neglene, men ak, hvad skete for Ulla, hun fik tørret lakken af i frakken, inden neglene var blevet tørre, og frakken blev rød ned foran. Da blev mor stram i masken, da jeg kom hjem. Det var ikke så godt.

SKOLEVEJEN VAR LANG.

De to første skoleår, måtte de små ikke cykle til skole. Vi gik den lange vej fra Vosnæsgård til skolen. Til tider var vi heldige, at der kom en vogn og tog os op at køre. Alle på gården var flinke til at tage os op at køre. Greven, grevinden og forvalter Larsen havde bil og kom de, holdt de og samlede os op. Var der en hestevogn med ærinde i Løgten, for eksempel ved smeden, kom vi også altid op at køre. En vinter hvor vejene var sneet til, kørte vi i kane til skole. Det er dog kun sket en gang i min skoletid, men det står lyslevende for mig. Stilheden og bjælderne der ringede, når hestene rørte sig. Ren idyl i min erindring.

Min broder Leif, blev kørt ned af en lastbil, da han var 10 år gammel. Han kom cyklende hjem fra skole, det blæste og småregnede. På Solbakken kikkede han ned i vejen og så ikke bilen der kom imod ham, og han kørte lige ind i den. Det var vognmand Birkbak fra Løgten som kørte bilen. Birkbak kunne ikke undgå den cyklende dreng. Leif pådrog sig et åbent kæbebrud, brækkede kæben og kravebenet og han fik en alvorlig hjernerystelse samt andre læsioner. Han blev indlagt på sygehuset i Hornslet. Jeg gik i 1. klasse. Der blev sendt bud til skolen, at de skulle sende Rita og mig hjem, for far og mor skulle til Hornslet på sygehuset til Leif. Far cyklede i møde med os. Vi mødte ham på Solbakken,

netop hvor ulykken var sket og der lå blod på vejen fra ulykken. Det er blevet mig fortalt, at da jeg fik øje på far, råbte jeg glædesstrålende: "Far, far, har du hørt det! Leif er blevet kørt over!". Far havde naturligvis hørt det. Og mit glædesråb er selvfølgelig ret uforståelig, hvis man ikke vidste, at jeg kun var syv år. Jeg synes, det var interessant, at der pludselig skete noget ud over det sædvanlige i vores familie. Nu var vi pludselig i centrum for alles opmærksomhed. Ak ja, hvor har jeg været tankeløs!

SÆRLIGE ANLEDNINGER

Hvert år i december, et par dage før jul, inviterede grevinden alle gårdens børn med mødre op til juletræ i hovedbygningen. Det startede med at alle samledes i spisestuen, hvor der blev serveret kakao og kage, derefter gik vi i samlet trop til havesalen, hvor der stod et stort pyntet juletræ. Træet gik fra gulv til loft, og det var utroligt flot med alle lysene tændt. Her dansede vi omkring træet og sang julesange, der blev banket på døren, og udenfor stod en stor sæk med gaver til alle børnene. Selvfølgelig troede vi på, at det var julemanden, der havde været med sækken, og at det var ham, der havde banket på. Alle børn fik en gave, specielt købt til den enkelte. Jeg fik et år en symaskine, der kunne trådes og sy små ting, den havde jeg i flere år. Det var en stor dag for både børn og mødre at være grevindens gæster.

Ullas søskende, Lillian, Rita og Leif, 1958, privat foto, Skødstrup Sogns Egnsarkiv

Til fastelavn, hvor fastelavnsmandag var fridag, blev børnene klædt ud og fik fastelavnsmasker på, så gik vi fra dør til dør og sang fastelavnssange. Vi fik boller og lidt slik, ikke penge. Vi endte altid oppe ved køkkendøren på hovedbygningen, hvor grevinden gav os alle nybagte fastelavnsboller, og vi sang alle de fastelavnssange, vi nu kendte.

Nytårsaften var også børnenes aften. Med stor fornøjelse smed vi knaldperler på trappestenene, og drengene skød deres hundepropper af. Vi gned på vinduerne med en korkprop. Proppen fugtede vi med spyt, så peb den, når den blev gnedet mod ruden, og folk indenfor kunne høre, at der var nogen udenfor. Der vankede måske lidt slik til de små nytårgæster. Stor morskab havde vi altid med Franzisca. Hun smed vand efter os, når vi kom til hendes hus, hun fik altid besøg af os. Jeg fandt aldrig ud af, om hun var vred, eller hun lavede sjov med os. For vi løb selvfølgelig, før hun så hvem det var, der "drillede" hende. Selvfølgelig gemte drengene havelåger og andre små ting, og hvis de fandt et juletræ, der var smidt ud, blev det hængt op i en flagstang til stor fornøjelse for alle vi andre. Engang gemte jeg fru Larsens blå kaffekande. De havde gæster. Den nytårsaften fik de ikke kaffe efter nytårmiddagen. Det var uskyldige fornøjelser. Vi lavede aldrig hærværk.

Nytårsaften kom der mange til mit hjem. Var der nogle af karlene eller pigerne, der ikke havde fri, så de kunne nå hjem til deres familier nytårsaften, samledes de mange gange hos os. Klokkeren 12 gik vi ovenfor skoven mod Løgten. Her kiggede vi på fyrværkeriet i Løgten og Skødstrup. Var det klart vejr, kunne vi også se helt til Aarhus. Derefter gik vi hjem, og mor havde nybagte æbleskiver parat til hele flokken. Der blev kun skudt ganske lidt fyrværkeri af på Vosnæs.

FOLK UDEFRA

Det hører også med, at der kom mange handlende til Vosnæsgaard dengang. Bager Jacobsen fra Løgten havde en ugentlig landtur. Han solgte brød og kager fra bilen. Slagter Moesgaard Sørensen kom ligeledes en gang om ugen med sin slagterbil og solgte kød. Købmand Carlsen havde en mand, som kørte rundt og samlede ordre ind, det var "Bedde Jensen" eller Laursen. Varerne blev derefter sendt til kunderne. Hver fredag, når ugelønnen var udbetalt, cyklede far op til Løgten for at betale købmandsregningen. Vi børn ventede spændt på at han kom hjem, for så havde han en pose bolsjer med til os. Vi børn handlede også, når vi kørte hjem fra skole. Varerne blev skrevet i "bogen". Vi havde aldrig penge med i skole.

En gang imellem kom en fiskemand med fisk, og en overgang kom en ostehandler med sin lille hestevogn, som blev trukket af en nordbakker hest. Der kom børstenbindere. Uldkræmmere med deres bylter på nakken. Senere

kom de på cykel med kufferten fuld af tøj. De solgte undertøj, lommeværkløder, sytråd og bændler, knapper med mere. En uldkræmmer fra Herning, kaldte vi "Danmarks bedste trusser", fordi han altid sagde om sine varer, at de var Danmarks bedste varer. Der kom en mand på sin cykel med en slibesten på, han sleb knive og sakse.

Der kom også en del vagabonder. De fik ofte lov til at overnatte i stalden eller i laden, mod at de afleverede de tændstikker og brændbart materiale, de bar på sig, til forvalteren. Vore forældre var ikke bange for, at de gjorde os børn noget, det var fredelige folk alle sammen, og vi snakkede med dem. De fik også altid et måltid mad på avlsgården og morgenmad inden de fortsatte deres gang ud i verden.

Vosnæsgård var et dejligt sted at vokse op. Her var plads til at børn kunne udfolde sig. En verden for sig selv. Her boede mennesker fra store dele af Danmark. Ofte en broget flok. Nogle kom og blev boende længe. Andre boede der kun en kort tid. De sidste er hurtigt gået i glemmebogen. Der var et sammenhold, både voksne og børn imellem. Karlene blev kaldt "Herregårdsbørster", når de kom til bal på Løgten Kro. De var vist ikke altid velsete, når de flirtede med "Løgtenpigerne". De fleste var ganske almindelige flinke unge mennesker, som ikke ønskede ballade. Blev der alligevel ballade, så holdt de naturligvis sammen.

Jeg er født i Langå, men Vosnæsgaard er mit barndomshjem, og det er derfra, jeg har alle mine dejlige barndoms minder. Jeg har haft en dejlig barndom og et dejligt trygt hjem.